

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

RAQAMLI
MARKETING
BIZNES
SAVDO
INNOVATSIYA
TARQIQUVCHI
NATIJASI
BREMNING

№ 8 – SON

2025-YIL, AVGUST

9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

OPEN ACCESS

Marketing

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

ELEKTRON NASHR. 29 AVGUST, 2025-YIL

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketinjournalbot](https://t.me/marketinjournalbot)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tdiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU Marketing kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NaMTI Marketing kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich, i.f.d., prof., TDIU Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdirahmonovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU Departament boshlig'i;

Musyeva Shoirazimovna, i.f.n., SamISI Marketing kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU Innovatsion menejment kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU Axborot texnologiyalari kafedrasini katta o'qituvchisi;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., Namangan muhandislik-qurilish instituti dotsenti;

Fayzullayev Javlonbek Sultonovich, DSc., TDIU, Yashil iqtisodiyot kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, "Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik" kafedrasini professori

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, "Savdo ishi" kafedrasini mudiri

Jumayev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori

Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich, PhD., TDIU Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekan muovini

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti "Menejment va marketing" kafedrasini mudiri

Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, TDIU biznes boshqaruvi va logistika kafedrasini professori

Tuychiyev Alisher Jurayevich, Alfraganus University "Iqtisodiyot" fakulteti dekani professor

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU "Yashil" iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Elektron nashr 352 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 29-avgustda ruxsat etildi

MUNDARIJA

РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГА В МАЛОМ БИЗНЕСЕ	6
Касимова Фатима Тулкиновна	
THE ROLE OF DIPLOMATIC INITIATIVES IN STRENGTHENING INDIA–	
UZBEKISTAN ECONOMIC TIES	13
Abror Kucharov, Jyoti Meshram	
DISTINCTIVE FEATURES OF DATA PROCESSING IN TOURISM AND THE	
POSSIBILITIES OF THEIR USE	22
Abduvokhidov Abdumalik Makhkamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TRANSPORT TIZIMINING	
IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	32
Nasrullayev Nurbek Baxtiyarovich	
XODIMLAR BILAN HISOB-KITOBLAR AUDITINI REJALASHTIRISHNI	
TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Ametova Nasiba Danilovna	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARNING NAZARIY MASALALARI	52
Gozieva Mokhira Rustamovna	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PECULIARITIES OF PRODUCTION	
OF BUILDING MATERIALS FROM THE POINT OF VIEW OF	
INNOVATION	60
Igamova Shaxinya Zikrilloyevna	
QURILISH TASHKILOTLARINING INNOVASION RIVOJLANISHIDA	
XODIMLAR FAOLLIGINING AHAMIYATI VA UNI OSHIRISH YO‘LLARI..	70
Karimova Aziza Azamiddin qizi	
TASHKILOTDAGI BOSHQARUV TIZIMINING MEHNAT	
SAMARADORLIGIGA TA’SIRI.....	78
Usmonov Adxamjon A’zamjonovich	
OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA STRATEGIK RIVOJLANISH	
LOYIHALARINI BOSHQARISH: LOYIHA BOSHQARUVI YONDASHUVLARI	
ASOSIDA.....	87
Sobirjanova Oydina Bobir qizi	
LOGISTIKA PROVAYDERLIK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI	
OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH AMALIYOTI	
96	
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
TASHQI BOZORLARGA INTEGRATIVASIYALASHUVNING MINTAQAVIY	
IQTISODIYOTGA TA’SIRI VA UNGA NISBATAN NAZARIY	
YONDASHUVLAR	107
Ozodova Farida Zarif qizi	

KORXONADA ISHLAB CHIQUARISH POTENTIALIDAN FOYDALANISH TAHLILI	112
Musayeva Shoirazimovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH VA YURITISHNI TAKOMILLASHTIRISH (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	122
Murtozaev Sanjar O'tkir o'g'li	
FEATURES AND DISADVANTAGES OF IMPLEMENTING THE DIGITAL ECONOMY FOR CONSTRUCTION COMPANIES	128
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
ОЦЕНКА КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТИ В E-COMMERCE-ЭПОХУ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
TEMIR YO'L TRANSPORTI TIZIMINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASH USULLARI	152
Nasrullayev Nurbek Baxtiyarovich	
KICHIK BIZNESNING SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUARISH JARAYONIDAGI TENDENSIYALARI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) ..	159
Salayev Jasurbek Komilovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA INNOVATSION USULLARNI JORIY ETISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	170
Ismailov Allayor Rashidovich	
OLMAZOR TUMANI IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI INNOVATSION BOSHQARUV ORQALI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI VA IMKONIYATLARI	181
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
ANALYSIS OF INDONESIA'S DUALISTIC FINANCIAL SYSTEM AND ITS POSSIBILITIES FOR USE IN UZBEKISTAN	193
Irgasheva Gulbakhor	
HUDUDLARNI EKSPORT SALOHIIYATINI OSHIRISHDA MAHALLIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Bekchanov Davron Masharipovich	
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО МЕНЕДЖМЕНТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНЦИИ	219
Азизов Ильдар Рафаэлевич	
TIJORAT BANKLARIDAN UNDIRILADIGAN FOYDA SOLIG'INING DAVLAT BYUDJETIGA TA'SIRI	226
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
ЭТАПЫ РАЗРАБОТКИ ПУТЕЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ	232
Кучаров Абдор Собиржонович, Бобожонов Азизжон Бабаханович, Хусейнов Рахим Али оглы	

RAQAMLI IQTISODIYOTNING MEHNAT BOZORIGA TA’SIRI VA YANGI KASBLAR	240
Sadriddinova Xilola Raxmatullayevna	
THE FACTORS THAT INFLUENCE THE PRICING OF A PRODUCT OR SERVICE.....	247
Sa’dullayeva Sayyora Nasillo qizi	
O‘ZBEKISTONDA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA INNOVATSION YECHIMLAR.....	253
Matkarimov Jahongir Shamuratovich	
XALQARO RAQOBATBARDOSHLIKNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI ..	267
Mallaboev Anvarjon Sotvoldievich	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	275
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
ЦИФРОВАЯ РЕВОЛЮЦИЯ И НОВОЕ КАЧЕСТВО МАРКЕТИНГОВЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ МАЛОГО БИЗНЕСА	283
Вахабов Асадулло Убайдулло угли	
FINTECH VA BANKLAR O‘RTASIDAGI QARAMA-QARSHILIK VA ULARNING INTEGRATSIYALASHUV IMKONIYATLARI	291
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNI RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASINING UMUMIY YO‘NALISH VA XUSUSIYATLARI	298
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINING HOLATI VA SOHANI YANADA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	308
Normurodov Umidjon Normurod o‘g‘li, Shadiyeva Lobar Abdurazikovna	
XODIMLARNI RIVOJLANTIRISH – KADRLAR SIYOSATIDAGI ASOSIY USTUVOR YO‘NALISHLARDAN BIRI	316
Sattarov Shuxrat Abug‘affarovich	
DAVLAT IQTISODIYOT XAVFSIZLIGINI O‘RGANISHNING NAZARIY ASOSLARI	323
Karimov Javlon Ko‘ziyevich	
MINTAQA IQTISODIY TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI.....	333
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
SANOAT KORXONALARI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARIDA SUN’IY INTELLEKTDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	344
Rixsiboyev Nozimbek Abdurasul o‘g‘li	

BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH VA YURITISHNI TAKOMILLASHTIRISH (OLIY TA'LIM MISOLIDA)

Murtozaev Sanjar O'tkir o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Mustaqil izlanuvchisi

Email: sanjarmurtozayev1591@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada byudjet tashkilotlarida, xususan, oliy ta'lim muassasalarida xarajatlar hisobini tashkil etish va yuritish jarayonlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda amaldagi buxgalteriya hisobi tizimi, xarajatlarni tasniflash tamoyillari hamda hisob-kitob jarayonida uchraydigan muammolar ochib beriladi. Shuningdek, xarajatlar hisobini takomillashtirishga doir zamonaviy yondashuvlar, jumladan raqamlashtirish, avtomatlashtirish va moliyaviy nazoratni kuchaytirish masalalari bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqiladi. Olingan natijalar oliy ta'lim muassasalarida mablag'lardan samarali foydalanish, moliyaviy shaffoflikni oshirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: budjet tashkilotlari, xarajatlar hisobi, oliy ta'lim, buxgalteriya hisobi, xarajatlarni tasniflash, raqamlashtirish, avtomatlashtirish, moliyaviy nazorat, samaradorlik, shaffoflik.

Аннотация

В данной статье рассматриваются процессы организации и ведения учета расходов в бюджетных организациях, в частности, в высших учебных заведениях. Освещены действующая система бухгалтерского учета, принципы классификации расходов, а также существующие проблемы в процессе расчетов. Кроме того, предложены современные подходы к совершенствованию учета расходов, включая цифровизацию, автоматизацию и усиление финансового контроля. Результаты исследования направлены на повышение эффективности использования средств и финансовой прозрачности в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: бюджетные организации, учет расходов, высшее образование, бухгалтерский учет, классификация расходов, цифровизация, автоматизация, финансовый контроль, эффективность, прозрачность.

Abstract

This article examines the processes of organizing and maintaining expenditure accounting in budgetary organizations, particularly in higher education institutions. It highlights the current accounting system, principles of expenditure classification, and existing challenges in the accounting process. Furthermore, the study proposes modern approaches to improving expenditure accounting, including digitalization, automation, and strengthening financial control. The research results aim to enhance the efficiency of fund utilization and increase financial transparency in higher education institutions.

Keywords: budgetary organizations, expenditure accounting, higher education, accounting, expenditure classification, digitalization, automation, financial control, efficiency, transparency.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida budget tashkilotlarida xarajatlar hisobi samaradorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, davlat budget mablag'laridan oqilona va shaffof foydalanish ta'lim sifati va institutlarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyuldagi «O'zbekiston – 2030» strategiyasi maqsadlariga erishishda davlat budgeti mablag'laridan maqsadli va samarali foydalanishni ta'minlash uchun qabul qilingan farmoni bu boradagi yangi istiqbollarni ochib berdi.

Shuningdek, oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirishga bag'ishlangan konsepsiya hamda ta'lim sohasida ilg'or yondashuvlarni keng joriy etishga qaratilgan Prezident farmon va qarorlari tizimi, xususan 2019-yil PF-5847-son farmoni muhim manba hisoblanadi.

Ushbu maqolada budget tashkilotlarida, xususan oliy ta'lim muassasalarida xarajatlar hisobini tashkil etish, amaldagi holat, mavjud muammolar va takomillashtirish yo'llari — raqamlashtirish, avtomatlashtirish va moliyaviy nazoratni kuchaytirish orqali qanday yechim topish mumkinligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari ta'lim sohasida moliyaviy shaffoflik hamda samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi vaqtda moliyaviy nazoratning asosiy maqsadi o'rganilayotgan obyektning haqiqiy holatini obyektiv baholash, boshqaruv qarorlarini qabul qilish va ularning bajarilishiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillarni aniqlash hamda ularning oldini olishdan iboratdir.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo mamlakatlar iqtisodchi olimlari tomonidan ushbu mavzu bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilgan va uning mohiyati haqida qimmatli fikrlar bildirilgan. Tadqiqotchi L.N. Ovsyannikovning fikricha, davlat moliyaviy nazorati davlatning moliyaviy manfaatlarini va fuqarolarning moliyaviy huquqlarini qonunlar, tashkiliy va boshqaruv mexanizmlari hamda huquqni muhofaza qilish vositalari orqali amalga oshiriladigan tadbiridir (L.N. Ovsyannikov, 2010, 5-bet).

V.D. Larichev ta'kidlaganidek, davlat moliyaviy nazoratining asosiy maqsadi moddiy resurslardan foydalanish jarayonida yuz beradigan huquqiy talablarning buzilishi, budget mablag'larining noqonuniy sarflanishi kabi qonunbuzarliklarning oldini olish, ularga sabab bo'lgan shaxslardan davlatga yetkazilgan zararni undirish, ularga nisbatan qonuniy choralarni ko'rish va kelgusida bunday holatlarga yo'l qo'ymaslikka qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqishdan iboratdir (V.D. Larichev, 2010, 19-bet).

Tadqiqotchi E.A. Voznesenskiy esa davlat moliyaviy nazoratidan ko'zlangan maqsadni mikro va makro darajada moliyaviy xarajatlar haqida tezkor ma'lumot olish, qonunbuzarliklarning oldini olish uchun zarur choralarni belgilash, moliyaviy resurslar

boshqaruvini ta'minlash hamda yangi vazifalarni belgilashga xizmat qiladigan qarorlarni qabul qilish sifatida izohlaydi (E.A. Voznesenskiy, 2013, 27-bet).

Shunday qilib, iqtisodchi olimlarning aksariyati davlat moliyaviy nazorati organlari faoliyatini ijobiy baholaydi. Ularning ayrimlari nazoratning muayyan jihatlarini tadqiq qilgan bo'lsa, boshqalari uning keng imkoniyatlarga egaligini e'tirof etadi. Biroq iqtisodiy mavzulardagi ilmiy adabiyotlarda hanuzgacha davlat moliyaviy nazorati qaysi metodlar asosida amalga oshirilishi haqida yagona nuqtai nazar shakllanmagan.

O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarning chuqurlashuvi sharoitida davlat moliyaviy nazoratini tashkil etishning huquqiy asoslari, uni rivojlantirish yo'nalishlari, taraqqiyotning hozirgi bosqichidagi vazifalari va natijalari muayyan darajada tadqiq qilingan. Biroq davlat moliyaviy nazoratining vazifalari va mohiyati bo'yicha yagona metodika mavjud emasligi iqtisodchi olimlar orasida turli munozarali fikrlarni keltirib chiqarmoqda. Eng muhimi, yagona ilmiy asosga ega bo'lmagan yondashuvlar amaliyotda ham uchramoqda. Bu holat davlat moliyaviy nazoratini amalga oshirishda umumlashtirilgan, ilmiy asoslangan metodikaning ishlab chiqilishi va uni davlat miqyosidagi hujjatlar orqali mustahkamlash zarurligini ko'rsatadi.

METODOLOGIYA

Tadqiqot davomida iqtisodiy voqelik jarayonlarini o'rganishda ilmiy usullardan — umumlashtirish, guruhlashtirish va taqqoslash, monografik tadqiqot, iqtisodiy kuzatish, abstrakt-mantiqiy tahlil, qiyosiy tahlil, statistik usullar, istiqbolli prognozlash hamda boshqa metodlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Budjet tashkilotlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 3-sentyabrdagi 414-son "Budjet tashkilotlarini mablag' bilan ta'minlash tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi qaroriga muvofiq xarajatlarning quyidagi guruhlarini davlat budjetidan moliyalashtiriladi:

1. Ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar (bolali oilalarga nafaqalar, kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordam, stipendiyalar va boshqalar);
2. Ish haqiga qo'shimchalar;
3. Kapital qo'yilmalar (Davlat investitsiya dasturida nazarda tutilgan manzilli ro'yxatlarga muvofiq);
4. Boshqa xarajatlar.

Ko'rsatib o'tilgan xarajat guruhlarini asosida budjet tashkilotlari budjet mablag'lari bo'yicha xarajatlar smetalarini shakllantiradi.

Mamlakatimiz iqtisodchi olimlarining budjet tashkilotlariga oid smeta tushunchasi va uning budjet ijrosi jarayonidagi ahamiyati haqidagi ilmiy izoh va qarashlarini umumlashtirgan holda quyidagicha fikr bildirish mumkin: budjet tashkilotlarida nafaqat xarajatlar smetasi, balki bir vaqtning o'zida daromadlar smetasi ham shakllantiriladi. Ushbu jarayonlarni amalga oshirish tartibi normativ-huquqiy hujjatlarda belgilab qo'yilgan.

Shu munosabat bilan “Budjet tashkilotlarida daromadlar va xarajatlar smetasi — bu tashkilot (muassasa)ning moliya yili uchun o‘z xarajatlari va daromadlarini tegishli normalarga muvofiq shakllantirishi hamda bu orqali kelgusida maqsadli yo‘nalishlarda ehtiyojlarini qondirish uchun aniq rejaga asoslanib tuzilgan hujjatdir” (O‘zbekiston Respublikasining “Hisob siyosati” nomli 1-son budjet hisobi standarti).

Olib borilgan ilmiy tadqiqotlar natijasida tadqiqot obyektlari sifatida olingan davlat oliy ta’lim muassasalarining davlat budjetidan va boshqa manbalar hisobidan moliyalashtirilishi hamda ularning manbalari tahlil qilindi. Xususan, quyidagi jadvalda Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tasarrufidagi oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirish manbalari 2015–2024-yillar kesimida o‘rganildi (1-jadval).

1-jadval.

**O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
tasarrufidagi oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirish manbalari (foizda)**

Moliyalashtirish manbalari	Yillar									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Jami moliyalashtirish manbalari	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Shu jumladan:										
Davlat budjetidan moliyalashtirish	34,8	36,0	28,2	41,3	35,4	27,6	24,7	28,7	24,3	24
To‘lov-kontrakt mablag‘lari	60,8	59,3	67,3	50,7	54,1	60,8	62,4	59,6	70,6	71
Rivojlantirish jamg‘armasiga kelib tushgan mablag‘lar	4,4	4,7	4,5	6,7	8,7	10,7	12,1	10,9	4,2	3,7
Qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa manbalar	0,0	0,0	0,0	1,3	1,8	0,9	0,8	0,8	0,9	1.3

Izoh: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tasarrufidagi oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirish manbalari 2015-2024-yillar kesimida qiyosiy tahlil etildi va moliyalashtirish manbalari muallif tomonidan o‘rganib chiqildi.

Yuqoridagi jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tasarrufidagi oliy ta’lim muassasalarining moliyalashtirish manbalari ulushlar kesimida tahlil etilganda, asosiy manbalar talabalarining to‘lov-kontrakt mablag‘lari hisobidan shakllanayotganini kuzatish mumkin. Xususan, 2015-yilda jami moliyalashtirish manbalarining 60,2 foizi to‘lov-kontrakt mablag‘lari evaziga shakllangan bo‘lsa, 2024-yilda bu ko‘rsatkich 71 foizni tashkil etdi. Vazirlik tasarrufidagi oliy ta’lim muassasalarining 2015-yilda 34,8 foizi davlat budjeti mablag‘lari hisobidan moliyalashtirilgan bo‘lsa, 2024-yilda bu ulush 24 foizni tashkil etdi. Demak, o‘tgan o‘n yil davomida moliyalashtirish manbalari tarkibida davlat budjetidan moliyalashtirish ulushi 10,8 foiz punktga kamaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oliy ta'lim muassasalarida budget mablag'laridan oqilona va shaffof foydalanish, xarajatlar hisobini to'g'ri tashkil etish va yuritish ta'lim sifati hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashning muhim omillaridan biridir. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, amaldagi tizimda metodologik birxillikning yo'qligi, raqamlashtirish darajasining yetarli emasligi va ichki moliyaviy nazoratning zaifligi kabi muammolar mavjud.

Ularni bartaraf etish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- yagona xarajatlar hisobi metodologiyasini ishlab chiqish va joriy etish;
- buxgalteriya jarayonlarini to'liq raqamlashtirish hamda integratsiyalash;
- ichki audit tizimini kuchaytirish va doimiy monitoring mexanizmlarini tatbiq etish.

Mazkur choralar oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy shaffoflikni oshiradi, resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi va davlat budgeti mablag'larining natijadorligini kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Budget kodeksi. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2013-yil 26-dekabr, O'RQ-360-son. <https://lex.uz/docs/5535058>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyul PF-82-son "O'zbekiston — 2030 strategiyasi maqsadlariga erishishda davlat budgeti mablag'laridan maqsadli va samarali foydalanishni ta'minlash to'g'risida"gi Farmoni, <https://lex.uz/docs/7015258>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, 2019-yil 8-oktyabr, PF-5847-son "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni <https://lex.uz/docs/4511474>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 27-may, PF-82-son "Oliy ta'lim muassasalari talabalariga ta'lim kreditlari berish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni, <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=159432>
5. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. Byudjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi bo'yicha yo'riqnoma. Toshkent, 2023.
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish strategiyasi, 2024.
7. Ruziev, K. (2025). Financing higher education in Uzbekistan: Trends and challenges. Springer Journal of Asian Economics. DOI: [10.1057/s41307-025-00396-1](https://doi.org/10.1057/s41307-025-00396-1)
8. International Journal of Management, IT & Engineering (2022). Budget Accounting Standards in Higher Education Institutions of Uzbekistan. https://www.ijmra.us/project%20doc/2022/IJMIE_JUNE2022/IJMIE5June22.pdf
9. EPRA International Journal (2024). Expenditure Accounting Practices in State Universities: Case Study of Uzbekistan. <https://eprajournals.com/pdf/fm/jpanel/upload/2024/December/202412-10-019462>

10. World Bank. (2023). Public Expenditure Review: Uzbekistan. Washington, DC: The World Bank. <https://www.worldbank.org>
11. OECD. (2022). Public Financial Management in Higher Education. OECD Publishing.
12. Krasheninnikova, E., & Ivanov, D. (2021). Современные подходы к учету расходов в государственных организациях. Финансовый журнал, №8, 35–42.
13. Shokirova, N. (2020). Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy shaffoflikni oshirish mexanizmlari. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy jurnali, №5.
14. Ministry of Finance of Uzbekistan. (2024). Guidelines for Digital Transformation of Public Sector Accounting. Tashkent.
15. UNESCO. (2021). Higher Education Financing Policies. Paris: UNESCO Publishing.
16. Asian Development Bank. (2022). Strengthening Public Financial Management in Central Asia. Manila: ADB.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, avgust, 8-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГОСТ 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlato standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**